

Блок 1. Історичні умови формування української державності

Урок 8. Семінар. Литовсько-польська доба (XIV-XVIII ст.). Тематичне оцінювання

Історія України • ПМ • I курс • 1 година

Головна думка

Литовсько-польська доба поєднала втрату власної князівської держави з розвитком права, міст, освіти, братств і козацтва. Саме в цей час визріли передумови козацької революції та нової української державності.

На уроці потрібно зрозуміти	Після уроку студент/студентка зможе
політичне становище земель у Литві та Польщі; унії та їхні наслідки; церковне і культурне життя; козацтво і Січ.	пояснювати ключові поняття; називати основні дати; аналізувати причини й наслідки; робити короткий історичний висновок.

Дата	Що запам'ятати
1385	Кревська унія.
1569	Люблінська унія.
1596	Берестейська унія.

Матеріал подано як готовий конспект-презентацію: його можна показувати на екрані або роздати студентам для самостійного опрацювання.

1. Карта уроку: логіка вивчення теми

Крок	Питання уроку	Що потрібно запам'ятати
1	Політичне становище земель у литві та польщі	причини → перебіг → наслідки → значення
2	Унії та їхні наслідки	причини → перебіг → наслідки → значення
3	Церковне і культурне життя	причини → перебіг → наслідки → значення
4	Козацтво і січ	причини → перебіг → наслідки → значення
5	Гетьманщина та її значення	причини → перебіг → наслідки → значення

Проблемне питання

Яке значення мала тема «Семінар. Литовсько-польська доба (XIV-XVIII ст.). Тематичне оцінювання» для розвитку українського суспільства, державності або національної ідеї?

Поняття	Навіщо потрібне на уроці
Унія	допомагає точно пояснити явище: об'єднання держав або церков на договірних умовах.
Стан	допомагає точно пояснити явище: велика соціальна група з особливими правами та обов'язками.
Самоврядування	допомагає точно пояснити явище: право громади вирішувати місцеві справи.

2. Історичний контекст

Тема уроку розкриває один із ключових етапів історії України: семінар. литовсько-польська доба (xiv-xviii ст.). тематичне оцінювання.

Щоб зрозуміти цей матеріал, важливо бачити зв'язок між політичними рішеннями, соціальними змінами, культурою та повсякденним життям людей.

Матеріал подано як конспект-презентацію: визначення, дати, таблиці й схеми можна використовувати для пояснення і

самостійного опрацювання.

Історичний фактор	Що він змінює	На що звернути увагу
Політичне становище земель у литві та польщі	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Унії та їхні наслідки	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Церковне і культурне життя	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Козацтво і січ	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися

Алгоритм аналізу

1) Назвіть явище. 2) Вкажіть час і місце. 3) Поясніть причини. 4) Назвіть учасників. 5) Сформулюйте наслідки для українського суспільства.

3. Основний зміст теми

Пункт	Пояснення
Литва і Польща	Українські землі опинилися в різних політичних умовах, що вплинуло на право, віру і становище еліти.
Унії	Кревська, Люблінська і Берестейська унії змінили державний і церковний простір.
Міста і братства	Магдебурзьке право та братства розвивали самоврядування і культуру.
Козацтво	Перетворилося на військово-політичну силу українського суспільства.
Гетьманщина	Стала наслідком війни і новим етапом державної традиції.

Проміжний висновок

Історичні події не існують окремо: економіка, влада, культура, війни, соціальні групи й міжнародна ситуація взаємно впливають одна на одну.

Типова помилка

Не зводьте відповідь до переліку дат. Історія вимагає пояснення: чому подія стала можливою, які сили діяли, кого вона посилила або послабила.

4. Причини, перебіг і наслідки

Причина / умова	Як проявлялася	Наслідок
Політичне становище земель у литві та польщі	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Унії та їхні наслідки	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Церковне і культурне життя	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Козацтво і січ	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Гетьманщина та її значення	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність

Запам'ятай формулу відповіді

Повна відповідь з історії має містити не тільки “що сталося”, а й “чому сталося”, “хто брав участь”, “чим завершилося” і “чому це важливо”.

Причини	Подія	Наслідки
передумови, суперечності, інтереси груп	конкретні рішення, війни, реформи або організації	зміни у владі, правах, культурі, території, суспільстві

5. Діячі, організації та суспільні сили

Хто / що	Роль у темі
Костянтин Острозький	символ захисту православної культури.
Богдан Хмельницький	лідер війни і творець Гетьманщини.

Хто / що	Роль у темі
Козацтво	носій військової самоорганізації.
Братства	захисники освіти і віри.
Шляхта	привілейована верства, що визначала політичний лад Речі Посполитої.

Методична підказка

Коли називаєте історичну особу або організацію, одразу пояснюйте її дію: створив, очолив, підтримав, заборонив, реформував, проголосив, придушив.

Питання до діяча/організації	Відповідь має містити
Яку мету мав?	політичну, соціальну, культурну або військову мету
Якими методами діяв?	реформи, війна, дипломатія, пропаганда, самоорганізація
Який наслідок?	що змінилося після його/її діяльності

6. Основні поняття

Поняття	Коротке визначення
Унія	об'єднання держав або церков на договірних умовах.
Стан	велика соціальна група з особливими правами та обов'язками.
Самоврядування	право громади вирішувати місцеві справи.
Національно-визвольна війна	боротьба народу за політичні і соціальні права та державність.

Поняття	Як використати у відповіді
Унія	Скажіть: «Унія - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Стан	Скажіть: «Стан - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Самоврядування	Скажіть: «Самоврядування - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.

Поняття	Як використати у відповіді
Національно-визвольна війна	Скажіть: «Національно-визвольна війна - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.

Як відповідати

Визначення потрібно не зазубрювати механічно, а пояснювати своїми словами і наводити історичний приклад із теми.

7. Основні дати

Дата / період	Подія / значення
1385	Кревська унія.
1569	Люблінська унія.
1596	Берестейська унія.
1648	початок війни під проводом Хмельницького.
1654	Переяславські домовленості.

Хронологічна стрічка

1385 → 1569 → 1596 → 1648 → 1654

Як вчити дати

Дати варто групувати за логікою: передумови → ключова подія → наслідки. Тоді вони не перетворюються на випадковий список.

8. Схема для розуміння

Що відбувається	Механізм	Результат
Литва і Польща	ключові дії та суперечності	історичний результат
Унії	ключові дії та суперечності	історичний результат
Міста і братства	ключові дії та суперечності	історичний результат

Схему можна використати як план усної відповіді або як основу для короткого письмового конспекту.

Завдання	Як виконати
Перетворіть схему на текст	кожен рядок схеми запишіть як окреме речення з причинно-наслідковим зв'язком.
Додайте факт	до кожного рядка підберіть дату, особу або приклад із теми.

9. Підсумок уроку

Теза	Пояснення
1. Литовсько-польська доба поєднала втрату власної князівської держави з розвитком права, міст, освіти, братств і козацтва.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
2. Тему потрібно розуміти через зв'язок причин, дій учасників і наслідків.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
3. Для повної відповіді використовуйте поняття, дату, приклад і власний висновок.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.

Відповідь на проблемне питання

Тема «Семінар. Литовсько-польська доба (XIV-XVIII ст.). Тематичне оцінювання» показує, що українська історія розвивалася через поєднання внутрішніх процесів і зовнішніх викликів. Її значення потрібно оцінювати за впливом на права людей, культуру, державність і національну ідентичність.

Для усної відповіді

Починайте з короткої тези, далі наведіть 2-3 факти, одну дату і завершіть власним історичним висновком.

10. Перевір себе

Рівень	Завдання
Базовий	Дайте визначення 3-4 основних понять уроку. Назвіть 3 ключові дати.
Середній	Складіть хронологічний ланцюжок подій і поясніть, чому вони пов'язані.

Рівень	Завдання
Достатній	Порівняйте дві сили, організації або явища з теми за критеріями: мета, методи, наслідки.
Високий	Дайте аргументовану відповідь на проблемне питання уроку. Використайте щонайменше два факти і одну дату.

Міні-тест	Варіанти відповіді
1. Найважливіше в темі - це...	А лише дата; Б причина, перебіг і наслідки; В тільки прізвища; Г випадковий факт.
2. Повна історична відповідь має містити...	А поняття, дату, приклад і висновок; Б тільки емоцію; В лише цитату; Г тільки переказ назви.
3. Історичне значення події - це...	А її вплив на подальший розвиток; Б місце на сторінці; В складність назви; Г кількість учасників.

Відповіді

1 - Б; 2 - А; 3 - А.